

Het café aan het Station van Eijsden – een dorpsgeschiedenis

Rond 1880 begon in de kern van Eijsden een verhaal dat ruim een eeuw lang verweven zou blijven met het dagelijks leven, de handel, het verenigingsleven en de sociale omgang in en rond het station. In die periode verhuurde Maria Catharina Theunissen-Jockin haar café, gelegen op de hoek van de Diepstraat en de Graaf de Geloeslaan – het huidige café De Greune Mert – aan Jean Henquet. Jean was afkomstig uit een landbouwersfamilie die nauw verbonden was met het kasteel van Eijsden. Zijn ouders woonden op een boerderij die deel uitmaakte van de kasteelgebouwen, waardoor Jean van jongs af aan vertrouwd was met het leven rond het kasteel en zijn bewoners.

Jean Henquet was niet alleen kastelein, maar werkte ook als zelfstandig koetsier voor de grafelijke familie De Geloës. Die dubbele rol bracht hem dicht bij het centrum van macht en

invloed in het dorp. Toch stond Jean bekend als iemand die zijn eigen koers wilde varen. Dat bleek onder meer uit zijn houding ten opzichte van de oprichting van een nieuwe harmonie, Sainte Cécile, door zijn broodheer. De graaf probeerde met veel inzet zijn pachters en personeel achter dit nieuwe muzikale initiatief te scharen. Jean, die bestuurslid was van de bestaande Harmonie van Eijsden – later de Koninklijke Oude Harmonie – voelde niets voor een overstap. Hij hechtte sterk aan zijn onafhankelijkheid en wilde zich niet laten meeslepen in initiatieven die zijn band met het kasteel verder zouden versterken.

Die behoefte aan zelfstandigheid kwam nog sterker naar voren toen zijn verhuurster, Maria Catharina Theunissen-Jockin, onderhandelingen begon met graaf De Geloës over de verkoop van het cafépand dat Jean exploiteerde. Het lag voor de hand dat Jean zelf interesse had gehad om het pand te kopen, maar in 1883 werd het café uiteindelijk aan de graaf verkocht. Voor de jonge kastelein moet dit als een schok zijn gekomen. Hij zag zijn positie bedreigd en voelde zich in het nauw gedreven. In plaats van zich neer te leggen bij de situatie, besloot hij het initiatief volledig in eigen handen te nemen.

In de omgeving van het station, dat in die tijd uitgroeide tot een belangrijk knooppunt van handel en bedrijvigheid, liet Jean een nieuw pand bouwen. Het werd een café met daarnaast ruimte voor winkels en andere commerciële activiteiten. Omstreeks 1886 trok het gezin Henquet-Schiffelaers in het nieuwe gebouw aan het Stationsplein, het pand waar tegenwoordig restaurant Lan's Garden is gevestigd. Tot dat moment had het oude café aan de Diepstraat dienstgedaan als verenigingslokaal voor de 'Blauwe harmonie'. Er werden concerten gegeven en in aankondigingen uit 1885 werd zelfs gesproken

over een nieuwgebouwde harmoniezaal. Van daadwerkelijke bouw- of verbouwingsplannen is echter niets terug te vinden in vergunningen of tekeningen. Waarschijnlijk was de repetitieruimte bescheidener dan later werd gesuggereerd.

Jean Henquet beschikte sinds 1882 over een vergunning voor de verkoop van sterke drank, die hij meenam naar zijn nieuwe café. Samen met zijn vrouw Maria Rosa Schiffelaers bewees hij het

kasteleinsvak uitstekend te

beheersen. De omzet in sterke drank was de hoogste van Eijsden en werd

geschat op 847 liter. Dat leverde niet alleen aanzien op, maar ook de hoogste vergunningsheffing: negentig gulden per jaar. Opmerkelijk was dat deze schatting werd gedaan door Theodoor Mathieu Lemaire, een man die tot het kamp van graaf De Geloës behoorde.

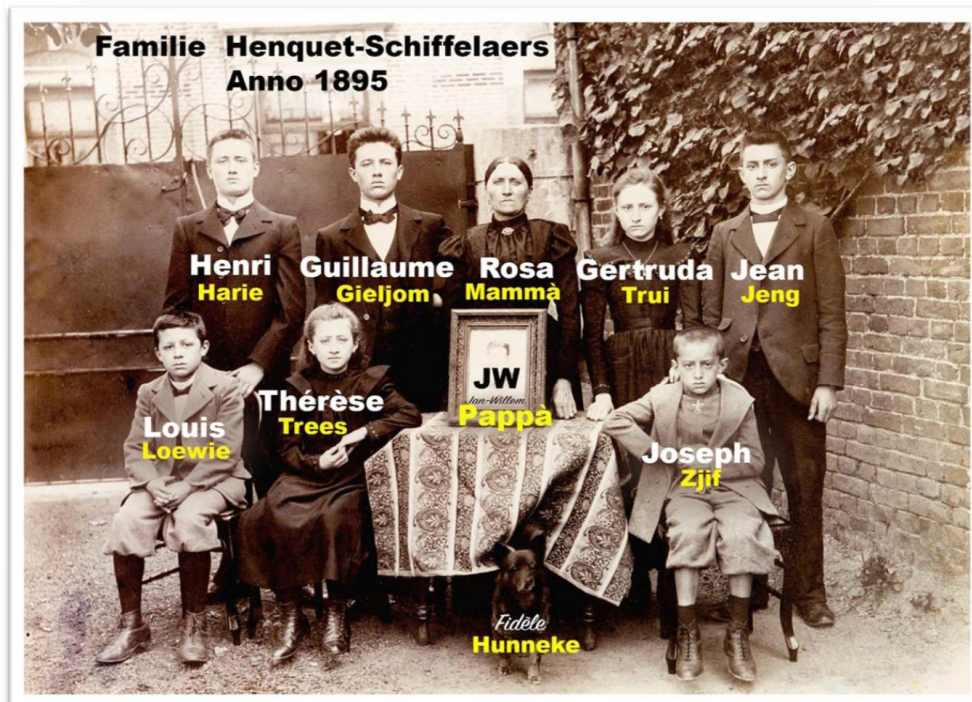

Het geluk was echter van korte duur. In 1892 overleed Jean Henquet op jonge leeftijd, slechts 47 jaar oud. Maria Rosa bleef achter als weduwe met zes kinderen. Ondanks dit zware verlies hield zij het café open. De drankvergunning werd in 1904 ingetrokken en een jaar later vervangen door een gewoon drankverlof. Daarnaast verhuurde zij kamers, al vroeg zij daar opmerkelijk genoeg geen officiële logementvergunning voor aan.

Maria Rosa groeide in de jaren na het overlijden van haar man uit tot een sleutelfiguur in de Eijdsense middenstand. Zij runde niet alleen het café, maar ook een winkel, een bakkerij, een particuliere fruitveiling en zelfs een stroopstokerij bij het spoor. Toen Jean overleed, was de oudste zoon Guillaume twaalf jaar en de jongste, Joseph, nog geen jaar oud. Vijftien jaar lang stond Maria Rosa er alleen voor. Haar onvermoeibare inzet vormde een voorbeeld voor haar kinderen en stimuleerde hen om zelf ondernemer te worden.

Het pand aan het Stationsplein was groot en veelzijdig. Behalve het café en de ruimte voor koetsen waren er verschillende vertrekken en stallen, gelegen op de plek van

Familiefoto ca. 1895 achter het cafépand aan het station. Op de achtergrond bevindt zich café Pachen (Hotel Modern).

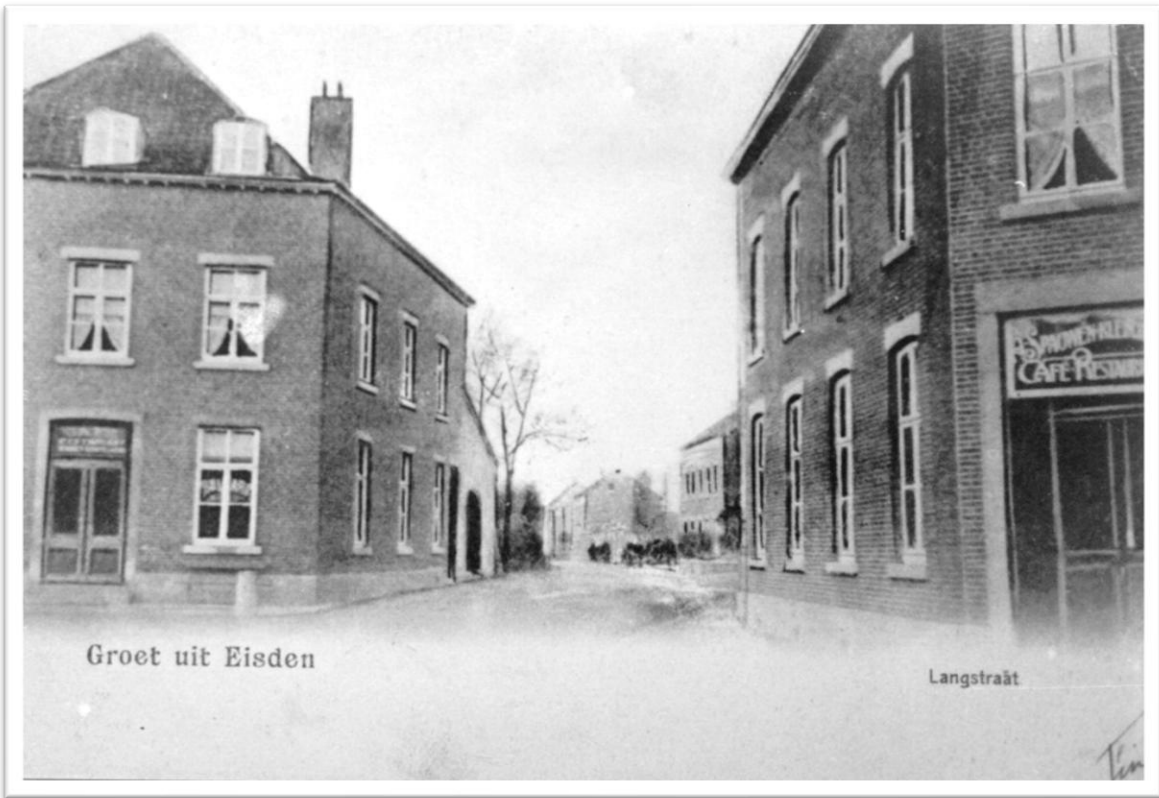
Maria Rosa Henquet-Schiffelaers

1848-1907

Guillaume was stroopfabrikant, Jean en Louis waren bierbrouwer en limonadefabrikant, Joseph was slager, Henri was onderwijzer, Trui nam de zaak van Rosa over en Trees was onderwijzeres. Allen bleven hun leven lang in Eijdsden wonen behalve Trees ging in Amsterdam wonen.

Doordat er zoveel bedrijvigheid was op- en rond het stationsplein zijn er vele foto's en prentbriefkaarten gemaakt van dit plein met als centraal punt de zaak van Jean en Rosa, zie de pagina's hierna.

de huidige parkeerplaats. Hier waren onder meer een bakkerij, een veiling en een levensmiddelenwinkel gevestigd. Deze activiteiten werden zowel door familieleden als door derden geëxploiteerd. De winkel was bereikbaar via de Wilhelminastraat, maar ook vanuit het café via een dubbele glazen deur.

De fruitveiling speelde een belangrijke rol in het dorpsleven. Het was een particuliere veiling, vooral gericht op kersen. Boeren verkochten hun fruit op de boom, waarna het na de pluk werd geveild. Deze handel droeg bij aan de levendigheid rond het station.

In 1909 trouwde dochter Trui Henquet met Pierre Wolfs uit Laag-Caestert. Pierre kwam inwonen en zette als commissionair de fruithandelsactiviteiten voort. Daarnaast nam hij het café over. Net als andere cafés in de omgeving leefde ook café Wolfs van de bedrijvigheid rond het station. Pierre stond bekend als een kritisch en soms nukkig man. Hij bewonderde openlijk de Duitse marineofficier Alfred von Tirpitz en raakte daarover regelmatig verwickeld in felle discussies met een klant uit Caestert, die zijn sympathie had voor generaal Pieter Cronjé uit de Boerenoorlog. Deze discussies

bezorgden het café zijn bijnaam: "bij Tirpitz". Die naam raakte zo ingeburgerd dat sommigen dachten dat het de familienaam was.

Zilveren Bruiloft van Pierre Wolfs en Trui Henquet, 27 april 1934. Van links naar rechts: Jef, Micheline, Renée, Jeanne, Pierre (Pa), Jean, Victor, Els, Trui (Ma), Roos (boven), Mathilde (onder), Pierre Junior, Marie en Louis Wolfs.

Pierre en Trui kregen een groot gezin. Hun kinderen groeiden op aan de 'sjtaoësie', in een uitgesproken blauwgezinde omgeving. Wanneer de dochters ouder werden, bracht dat vanzelf extra aanloop met zich mee. Niet zelden zorgde de kleur van een vrijer voor spanningen, want niet iedere schoonzoon in spe was meteen welkom.

Het café speelde een belangrijke rol bij feesten en tradities. Tijdens de Meikermis op het Stationsplein was het er bijzonder druk. Orkesten traden niet op, maar de harmonie kwam tijdens haar rondgang binnen om te spelen. Ook Bronkmaandag werd gevierd, zij het in bescheidener vorm dan tegenwoordig. Carnaval stelde in vergelijking met andere Cafés weinig voor.

Mei-kermis in het café

Het café diende tevens als duivenlokaal voor de postduivenvereniging Eendracht, voortgekomen uit Vitesse. Aan de muren hingen foto's van winnende duiven en wekelijks vonden er inzetten plaats. Wanneer een van de duiven van de familie Henquet in de prijzen viel, werd dat uitbundig gevierd en bleef men hangen zolang er werd getrakteerd.

Tijdens de oorlogsjaren bezochten Duitse soldaten het café. Sommige groepen hadden de gewoonte dat de kastelein eerst een slok van hun bier moest nemen. Na de bevrijding namen Amerikaanse troepen het pand tijdelijk in gebruik als bevoorradingsdepot. In de nabijgelegen Zinkwitfabriek bevond zich een groot onderhouds- en tankdepot, waardoor het Stationsplein veranderde in een modderige werkplaats.

Na de oorlog zette Pierre Wolfs junior het café voort, samen met zijn Brabantse vrouw Mien Rooijmans. Omdat zijn werk als verzekeringsagent niet verenigbaar werd geacht met het kasteleinschap, verkocht hij het café in 1964 aan de Bavaria-brouwerij.

Louis Wolfs en zijn zusters verwelkomen de bevrijders in 1944

Het café kreeg nieuwe uitbaters: Wim van Kranenburg en zijn vrouw Lie. Zij moderniseerden het interieur en doopten het café om tot "Spoorzicht", een verwijzing naar het uitzicht op het station. In de loop der jaren kreeg het gebouw uiteenlopende gebruikers. Colla Wassenaar, exploitant van een busonderneming, gebruikte de voormalige koetsengarage en woonde met zijn gezin op de bovenverdieping. Zijn chauffeur was Armand Levoux, verbonden aan de fabriekskantine. Later nam Harrie Meussen uit Maastricht het busbedrijf over en verzorgde jarenlang de lijndiensten van en naar Eijsden. Ook de bekende fietsenmaker Hubert Puts uit Mesch had er tijdelijk zijn werkplaats, voordat hij zich definitief in de Diepstraat vestigde.

Met jukeboxen, flipperkasten en tafelfoetbal richtten zij zich op jongeren, zonder de vaste klanten te vergeten. Het café bloeide opnieuw. Experimenten zoals jeugdcafé Schip Ahoi waren van korte duur, maar typerend voor de tijdgeest. In 1974 kwam er een einde aan hun exploitatie.

Na enkele opvolgende uitbaters verdween de caféfunctie geleidelijk. Uiteindelijk bleef het pand vooral nog in gebruik als restaurant. Alleen op bijzondere dagen, zoals Bronkmaandag, herleeft het verleden even.

Zo vertelt het café aan het Station het verhaal van generaties Eijsdenaren: van zelfstandige ondernemers en sterke vrouwen tot verenigingen, muziek, handel en dorpsleven. Een plek waar het gewone leven zich afspeelde, dag in dag uit.

Voor café, vlnr Eddy Jeukens, Pierre Wolfs (Pa), Harrie Mertens met koffer, Renée Wolfs met bloemen en tas, Trui Wolfs-Henquet (Ma) en Marie Wolfs. Renée en Harie zijn net getrouwd.

Op het terras voor het café in 1955, vlnr Pierre Wolfs sr., Truis Wolfs-Henquet. Renée Wolfs en Pierre Wolfs jr.

Boven, van links naar rechts.

Gouden Bruiloft Trui Henquet en Pierre Wolfs, 27 april 1959.

Staan van links naar rechts: Alice Henquet-Smeets, Victor Wolfs, Josephine Wolfs-Bayers, Pierre Wolfs, Ger Wolfs-Prickaerts, Jo Verhagen, Trui Wolfs-Henquet, Jef Wolfs, Trees Verhagen-Henquet, Marie Willems-Wolfs, Lies Henquet-Cörvers, Micheline Jeukens-Wolfs, Henri Willems, Jef Willems, Marie-José Jeukens, Guillaume Theunissen, Mariette Wolfs-Gadet, Jean Wolfs, Pierre Wolfs.

Hurkend: Frieda Wolfs-Rouland, Els Theunissen-Wolfs, Jeanne Wolfs, Jef Henquet, Roos Wolfs, Renée Wolfs, Louis Wolfs, Germa Willems en Pierre Jeukens.